

Kryteria oceniania z języka polskiego dla programu

„Słowa na czasie”

Klasa I

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zamiłowania;
- proponuje rozwiązania oryginalne, wykraczające poza materiał programowy;
- bezbłędnie wypowiada się ustnie i pisemnie - jego wypowiedzi cechują się dojrzałością myślenia;
- nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości;
- bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy;
- podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określony programem nauczania dla klasy pierwszej gimnazjum.

W zakresie kształcenia literackiego i językowego spełnia warunki:

- wypowiedzi ustne i pisemne są poprawne pod względem stylistyczno - językowym, ortograficznym, merytorycznym i logicznym;
 - potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie;
 - posługuje się słownikami i encyklopedią;
 - samodzielnie sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy;
 - poprawnie redaguje charakterystykę postaci, podejmuje próbę napisania reportażu, przemówienia, charakterystyki porównawczej, indywidualnej, statycznej i dynamicznej oraz autocharakterystyki; określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie;
 - wzbogaca opowiadania twórcze dialogami, elementami opisów, charakterystyki;
 - ten sam tekst potrafi przedstawić w formie opowiadania, opisu, streszczenia;
 - redaguje list w sposób świadczący o znajomości utworu oraz cech charakterystycznych dla tej formy wypowiedzi;
 - poprawnie pisze sprawozdanie ze spaceru, wycieczki, a w pracy poświęconej oglądanemu filmowi lub spektaklowi teatralnemu podejmuje próby recenzji, redagowania reportażu;
 - określa rodzaj narracji (pierwszoosobowa i trzecioosobowa);
 - poprawnie stosuje związki frazeologiczne – odczytuje ich znaczenie dosłowne i przenośne, wskazuje ich źródła i klasyfikuje je;
 - rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, nowych gatunkach literackich (odmiany powieści, dramat, treny);
 - dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, wyodrębnia tropy stylistyczne, odróżnia obrazowanie realistyczne od fantastycznego;
 - zna typy narracji, komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze i moralne walory utworu ;
- pisze prace poprawne pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym.***

- wykazuje bardzo dobrą znajomość treści omawianych lektur.

W zakresie fleksji i składni:

- tworzy poprawne formy rzeczowników (uwzględniając osobliwości w odmianie),
- wymienia rodzaje zaimków, poprawnie odmienia, określa ich funkcję w zdaniu, uzasadnia zastosowanie skróconych form zaimków rzeczownych;
- biegle stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie "nie" z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym;
- rozpoznaje różne typy liczebników, określa jego formy gramatyczne i funkcję w zdaniu, potrafi uzasadnić użycie danego typu liczebnika; odmienia trudniejsze liczebniki złożone,
- omawia klasyfikację imiesłowów, ich budowę, poprawnie pisze „nie” z imiesłowami;
- tworzy poprawne formy czasowników, odmienia je, nazywa stronę czasowników, poprawnie pisze częstkę „nie” z czasownikami;
- potrafi wymienić partykuły, spójniki, wykrzykniki, spójniki, poprawnie pisze partykuły z różnymi częściami mowy;
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki);
- rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę;
- omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia;
- wyróżnia w zdaniu związki (bez nazywania ich);
- na trudniejszych przykładach przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego;

W zakresie komunikacji językowej:

- wskazuje nadawcę i odbiorcę tekstu;
- zna i potrafi wytłumaczyć pojęcia: kod, komunikaty pozajęzykowe, intencja wypowiedzi;
- potrafi odróżnić kłamstwo od fikcji literackiej;
- wskazuje przykłady manipulacji językowej oraz prowokacji - potrafi omówić cechy;
- zna odmiany języka (mówiona, pisana, oficjalna i nieoficjalna);

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania w klasie I.

W zakresie kształcenia literackiego i językowego:

- podejmuje próby wypowiedziania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (np. sprawozdanie – recenzja, reportaż, charakterystyka porównawcza);
- w wypowiedziach podejmuje próby oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury;

- potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów;
- wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu, wskazuje akcję, wątki, bohaterów i ich powiązania; określa typ powieści;

- w opowiadaniu poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca swą pracę o elementy opisów;
- wymienia rodzaje i podstawowe gatunki literackie, określa ich cechy;
- zna terminy literackie;
- podejmuje próby swobodnego wypowiedziania się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe;
- wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje próby określenia ich funkcji w utworze;
- zna i stosuje w stopniu dobrym zasady ortografii i interpunkcji;
- odczytuje znaczenie dosłowne i przenośne związków frazeologicznych;

W zakresie fleksji i składni:

- przeprowadza klasyfikację imiesłowów, wskazuje podobieństwa i różnice z czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem;

- potrafi rozpoznać formy osobowe i nieosobowe czasowników;
- potrafi wskazać i stworzyć formę czynną i zwrotną czasowników;
- rozpoznaje rzeczowniki o nietypowej odmianie;
- stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych;

- wskazuje partykułę, wykrzyknik, spójnik i przyimek;
- pisze poprawnie partykuły z różnymi częściami mowy;
- przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego;
- wyróżnia w zdaniu podmiot, orzeczenie, dopełnienie, okoliczniki - nazywa ich rodzaje;

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który w zakresie umożliwiającym postępy w dalszym uczeniu się opanował wiedzę i umiejętności zawarte w podstawie programowej.

W zakresie kształcenia literackiego i językowego:

- w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad poprawnościowych w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii;
- w miarę samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie, telegram, przemówienie, charakterystyka porównawcza,
- czyta głośno i cicho, prezentując taką technikę czytania, że można zrozumieć tekst;
- zna przewidziane programem gatunki literackie;
- umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego;
- odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu;
- poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat.

W zakresie fleksji i składni:

- wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników;
- określa funkcję czasowników w zdaniu;
- odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, nazywa rzeczowniki w zdaniu;
- rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, liczebniki i przymiotniki;
- stopniuje przymiotniki;
- rozróżnia przymiotki proste i złożone, wyrażenia przyimkowe,
- rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe;
- nazywa w zdaniu części zdania (na prostszych przykładach);

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Uczeń:

- czyta tak, aby można było zrozumieć tekst;
- prezentuje poprawność językową i rzeczową w wypowiedziach ustnych, która świadczy o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia;
- tworzy tak prace pisemne, aby popełniane przez niego błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślały wartości prac i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie;
- opanował wiadomości w takim stopniu, aby mógł wykonać zadania typowe, o niewielkim zakresie trudności (samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela);
- przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu (na prostych przykładach);
- odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj;
- łączy wyrazy w zespoły składniowe.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował podstawowych wiadomości w zakresie fleksji i składni, słownictwa, frazeologii i redagowania wypowiedzi oraz elementarnych wiadomości z zakresu budowy i analizy utworu literackiego, przewidzianych podstawą programową;
- nie opanował techniki głośnego i cichego czytania w stopniu zadowalającym;

- wypowiada się niepoprawnie pod względem językowym i rzeczowym;
- w wypowiedziach pisemnych nie przestrzega reguł ortograficznych, językowych, stylistycznych, logicznych;
- nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.
- nie przeczytał lektur;

opracowała Elżbieta Cieślak-Wartecka